

Samuel David Luzzatto (Shadal) as a Bible Commentator (180)

Meir Lockshin (lockshin@yorku.ca)

1. An innovative understanding of נעשה ונשמע

שד"ל שמות כ"ד ז' נעשה: מצוות עשה. ונשמע: מצוות לא תעשה, שאין בהן עשייה, אלא לשמוע בקול ה'

2. An innovative non-halakhic *peshat* explanation from Shadal

שד"ל ויקרא כ"א א'. [א] לנפש לא יטמא בעמיו: איש בעם הכהנים לא יטמא לנפש אדם, כמו (פסוק י"ד) בתולה מעמיו יקח אשה (רשב"ם) כי לפי הפשט צריך שתהיה כוהנת.

3. Shadal: rabbinic exegesis innovated a more lenient approach to laws of damages

שד"ל שמות כ"א ל"ד והמת יהיה לו: למזיק מאחר ששילם כל דמיו (רשב"ם), ורז"ל (בבא קמא ז' ע"א) הקלו על המזיק, ואמרו שאינו חייב לשלם לו כסף ממש ויכול לשלם לו בכל דבר ואפי' סובין ולפיכך מניח לו הנבלה ומשלם לו בכל מה שהחי שוה יתר מן הנבלה.

4. Shadal invents a new *peshat* but defends that of the rabbis as lenient legislation

שד"ל שמות כ"ב ל"ה. תשיבנו: . . . והנה לא הזכיר הכתוב שיחזור וייתלנה בבוקר, ונראה לפי הפשט כי אחר שהוא עני כ"כ, שאין לו ליתן במשכון רק שלמתו, התיירה התורה לקחת ממנו שלמתו ליום אחד באופן שיצטרך להתבזות ולצאת בלא שלמה או להיות כלוא בבית; ואם בכל זאת לא ישלם, האמינתו התורה שאין ידו משגת לשלם וחייבה את הנושה להשיב לו שלמתו ולהרפות ידיו ממנו; . . . ורז"ל אמרו במכילתא (משפטים י"ט) ממשכנין כסות יום בלילה וכסות לילה ביום, ומחזירין כסות יום ביום וכסות לילה בלילה; הקלו על המלווה, כדי שלא לנעול דלת בפני לוויין.

דברים פרק טז

- (א) שמור את חדש האביב ועשית פסח לה' אלהיך כי בחדש האביב הוציאך ה' אלהיך ממצרים לילה:
(ב) זבחתי פסח לה' אלהיך צאן ובקר במקום אשר יבחר ה' לשכן שמו שם:
(ז) ובשלת ואכלת במקום אשר יבחר ה' אלהיך בו ופנית בבקר והלכת לאהליך:

שמות פרק יב

- (ה) שה תמים זכר בן שנה יהיה לכם מן הכבשים ומן העזים תקחו:
(ח) ואכלו את הבשר בלילה הזה צלי אש ומצות על מררים יאכלהו:
(ט) אל תאכלו ממנו נא ובשל מבשל במים כי אם צלי אש ראשו על כרעיו ועל קרבו:

5. Shadal: the paschal sacrifice, then and now

שד"ל דברים ט"ז ב' זבחתי... צאן ובקר: לפי הפשט פסח מצרים לא היה אלא מן הצאן ולא היה נאכל אלא צלי, הכל בעבור החיפזון; ופסח דורות היה צאן או בקר והיה מותר לבשלו במים, כי לא היה שם חיפזון, ואעפ"כ נהגו קדמונינו להוסיף זכר ליציאת מצרים ולהביא מן הצאן בלבד ולעשותו צלי, זכר לפסח מצרים.

6. Shadal: the rabbis as reformers

שד"ל ויקרא ז' י"ח. אחרי כמה שנים שהייתי מתמיה על רז"ל, למה (כדברי רשב"ם) עקרו הכתוב הזה מפשוטו, היום (פורים, תר"ז) זכיתי להבין מה ראו על ככה. וכן בכל מקום שנטו רז"ל מפשט הכתובים, כשאין הדבר דעת היחיד, אבל הוא דבר מוסכם בלי חולק, איננו טעות שטעו, אבל הוא תקנה שתיקנו לפי צורך הדורות, ומי כמוהם ריפורמאטור? אבל תקנותיהם היו בחכמה עמוקה וביראת ה' ואהבת האדם, לא להנאת עצמם או לכבודם, ולא למצוא חן בעיני בשר ודם.

7. Shadal: The laws of the Torah as rhetoric and not for implementation

שד"ל שמות כ"א י"ז ומקלל אביו ואמו מות יומת: בימי קדם היה האב שליט בביתו לענוש ולהמית כמו שידוע מדברי הימים של האומות, . . . והנה התורה נטלה השלטון הזה מן האב ונתנתו לב"ד . . . אמנם השופטים אין ספק שהיו נוטים להקל ע"פ מה שמסר להם משה בע"פ, וכן מצאנו רז"ל מצריכים שתהיה הקללה בשם המפורש; ודוגמת זה בן סורר ומורה, גם שם הצריכו רז"ל תנאים רבים, עד שמיתתו קרובה לנמנע; וזה אמנם כלל גדול: הרבה משפטים צריכים להיאמר דרך גיזום ואיום, מבלי שיצדק להוציאם לפועל אלא בתנאים שאין מציאותם קרובה; ודברים אלו צריך שיהיו נמסרים לשופטים בסתר, ולפיכך נצטיינו לשמוע תמיד אל השופט אשר יהיה בכל דור ודור.

8. Shadal's preference for Rashi

שד"ל שמות כ"ב א' גם ראב"ע וגם רמבמ"ן היה קשה להם הלשון הזה המושאל והשירי . . . ונדחקו לפרש . . . אבל רש"י היה לו חירך טועם הדבור העברי והבין הדבר על בוריו.

9. Shadal on Rabbi Shimshon Refael Hirsch

מה היה לו, לבעל 'אגרות צפון'?
הנהפך להיות גייגער או האלדהיים,
כי יכתוב לשד"ל בלשון הצפון
ולא בשפת יהודה וירושלים?

11. Shadal on Rambam and Sexuality

שמות כ"א י' ואחרי הדברים והאמת האלה אומר אני כי "וענתה" הוא התנאי הראוי לה במה שהיא אשה בעולת בעל והתנאי הזה הוא התשמיש בלא ספק . . . וכל זה אמרה תורה במי שנשא את אמתו וקל וחומר במי שנשא בת חורין, שהוא חייב בלא ספק בשארה כסותה ועונתה

והנה חז"ל בחכמתם ובצדקתם ראו כי האישה איננה כלי ולא נבראת לתועלת האיש ולהנאתו בלבד, אבל איש ואשתו שני שותפים, התחברו ברצונם לעזור איש את רעהו באהבה ואחוה, ולא לבד השגישו שלא יהיה האיש גורע חק אשתו, אבל השגישו גם על הפרטים היותר קלים, לבלתי יהיה האיש גורע הנאת אשתו, כגון אם אמר הוא בבגדו והיא בבגדה (כתובות מ"ח ע"א) . . . והפך מזה מצד אחד דרכי הנבלים שאינם מבקשים רק הנאת עצמם והם משוטטים תמיד לבקש זימה ונשיהם נמאסות בעיניהם ויושבות עגונות אלמנות חיות, והפך מזה מצד אחר דרכי המתחכמים אשר האשה היא להם כשפחה לשרתם, וכסם לשמירת בריאותם (לא יבעול אלא כשימצא גופו בריא וחזק ביותר וכו' וכו', רמב"ם הלכות דעות פרק ד' הלכה ב'). אבל מי שתורתו היא תורת משה והמשנה והתלמוד, הוא אוהב את אשתו כגופו ומכבדה יותר מגופו ועליו הכתוב אומר וידעת כי שלום אהלך (יבמות ס"ב)

12. Shadal on Dt. 6:5

What this *mitzvah*—the *mitzvah* to love God—means requires explanation. Actually there is no real inherent difficulty or doubt about it, if it were not for the fact that the *mitpalsefim* imported the ideas of Greek thinkers into the Torah, and they changed various aspects of the Torah to get them to concur with the philosophers. And since this is an impossible thing to do, they took Torah and philosophy and made of them a mishmash that is neither Torah nor philosophy, and they ended up losing on both counts.

Nowadays that old type of philosophy exists no longer, but Jewish books are still filled with it, so that neither true scholars nor true Torah Jews find satisfaction in them....

I really am amazed at the [Jewish] philosophers. How did they not realize that what the Torah wants is not what philosophy wants? Philosophy wants us to know and recognize truth. Torah wants us to do what is right and what is good. And if the Torah teaches us [such philosophical ideas as] the unity of God and the fact that the world was created, it was not for the purpose that we would then acquire the true knowledge of God and recognition of His perfection. Rather it was so as to implant in our souls useful beliefs that will lead us towards justice and righteousness.

And that is why the Torah always minimizes when it describes God and makes Him seem closer to the level of humans, attributing to Him anger and will, love and hate, happiness and sadness and various other ways of saying that He is affected [by things that happen external to Him] or that He is subject to deficiencies. All this is done so as to establish some connection between us and Him. But to the contrary, if we imagine in our hearts the God of the philosophers, who is perfect in an infinite form of perfection, then it is simply impossible to imagine any connection between Him and human beings, and one could then not imagine any religion of the world's religions.

What purpose can there be for prayer if God is not subject to being affected? What purpose is there for *teshuvah* if God's will is not subject to change?

And if you say to me: "If you are right that Torah and philosophy are mutually exclusive, then that means that one of them is a lie. That means that you are either an opponent of Torah or an opponent of philosophy." Know that neither of those is the case. I see humans as beings composed of two opposing forces: reason and inner feelings. It is impossible to glorify the one and reject the other, for people whether they like it or not are under the control of both of these forces. That is why the true Torah and the true philosophy—that is not yet written in one book, but is found scattered in many books, mixed in with all sorts of errors and inaccuracies—both of them are really the words of the living God. Both of them are appropriate to the nature of human beings. Both of them are true according to different understandings of truth.

Now I shall return to discuss the love of God. I say that since the divine Torah saw fit to speak in human language and to describe God as subject to change and as susceptible to anger and to will, to love and to hate, it therefore is appropriate to describe people also as loving God or hating him. For the person who always bears God in mind and is always considering how to do what He wants and how to observe His laws and regulations, such a person would be called a lover of God. Someone who does not think about God and does not refrain from doing what God despises and who is constantly seeking new abominations to sin in, someone like that is called one who hates God. "Loving God" is not a separate *mitzvah*. It includes all the *mitzvot*. It does not make sense to command people to love God. The same is true of loving your neighbor or loving the stranger. All that means is that we should take steps to do what will be beneficial to them and we should refrain from doing that which will hurt them or anger them.

But the kind of love described by the author of *Hovot ha-levavot*—"since the soul comes from the world of pure spirit its natural tendency is to spirit . . . and when the light of wisdom shines upon it, it will naturally separate itself from the pleasures of this world and have nothing to do with anything other than God, and it will never think of anything else"—all of this has nothing to do with Moses' Torah. This approach is taken from the philosophers who had only disdain for the simple people who do the necessary work of this world. . . .

Maimonides thought that true love of God is only possible for the person who understands all of existence and that it is a function of that person's understanding. To that end he included in his "Laws of the Foundations of the Torah" three chapters to teach people about creation in order that true love of God would enter their hearts. All of this is so distant from the purpose of the Torah! Those three chapters have nothing in common with the rest of his *Mishneh Torah*. Had he been a true philosopher [!] he would have realized that a new generation would come along and disprove the theories of Aristotle and his students concerning biology and astronomy, and that his book would become the Guide to Lies (מורה שקר). But he believed that everything that Aristotle had to say about the sub-lunar world was indisputably true. . . .

I say none of this with the intention of diminishing even by a hair's breadth the honor due to Maimonides, but in order to teach our youth that the true philosopher is not one who relies on other philosophers. Rather he ought to measure every idea in his own mind. Whoever is unable to do so and ends up relying on the famous philosophers of his generation (just as ibn Ezra and Maimonides relied on Aristotle and a number of Arab philosophers, and Mendelssohn relied on Leibnitz and Woolf, and others today rely on Kant and Hegel or Spinoza) is no more of a philosopher than someone who relies on father Abraham or on Moses or Hillel or Rabbi Akiva.

My purpose in writing all this is not in order to dissuade the youth from studying wisdom and languages. Never has that thought crossed the minds of my ancestors or my teachers, the rabbis of Italy. My sole purpose is to try to keep the youth from accepting without thinking whatever the current popular and respected philosophy is in their generation. This is a bitter illness that comes upon them not because they are seeking truth, but because they are seeking assumed honor and are hoping to find favor in the eyes of their contemporaries. But those who truly love truth and wisdom know that there are many ideas that were popular for one or many generations and are now forgotten or disparaged; and there are many opinions that for a long time were considered disgraceful and now the earth is filled with them.